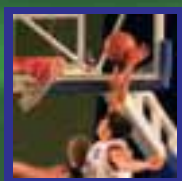

Spordiplatsid. Mänguväljakud

Korvpall **Tänavakorvpall**

Eesti Olümpiakomitee Raamatukogu

Spordiplatsid. Mänguväljakud

Korvpall

Tänavakorvpall

Raamatu väljaandmist toetavad

SKANSKA

Koostanud: **OÜ Kivisilla**

Välja andnud: **Eesti Olümpiakomitee**

Kaane kujundus: **Kala Ruudus**

Trükitud: **Aktaprint**

Toetaja: **Hasartmängumaksu Nõukogu**

© Eesti Olümpiakomitee 2004

Kõik õigused reserveeritud

Korvpalli ja tänavakorvpalli väljakud

Sissejuhatus	3
Asukoha valik	4
Väljakute suurused	7
Väljakute rajamine	10
Väljakute varustus	16
Väljakute valgustus	18
Väljakute hooldamine	19
Kalkulatsioonid	20
Kirjandust	22

Korvpall on üks populaarsemaid ja vaadatavamaid spordialasid tänu meeskonnatööst tulenevatele väärtushinnangutele, emotsionaalsusele ja heale organiseerituse tasemele (klubid, seltsid, liidud jne.). Tänavakorvpalli eelisteks tavakorvpalli ees on lihtsamad väljakud, väiksemad võistkonnad mis võimaldavad mängijail aktiivsemalt mängus osaleda ja selle harrastamise odavus. Käesolev juhend on mõeldud eelkõige väljaku omanikule, haldajale, ehitajale ja teistele korvpallist huvitatutele.

Võistluskorvpalli mängitakse enamasti sisehallides. Avalikud korvpalli- ja tänavakorvpalliväljakud laiendavad ala harrastajate hulka ja

on heaks taimelavaks tulevastele profisportlastele. Välisväljakud parandavad laste ja täiskasvanute kehakultuuri ja spordiga tegelemise võimalusi, kutsuvad viibima õues, on kokkusaamise kohaks, ning seal on võimalus läbi viia ka koolide kehalise kasvatus tunde, erinevaid spordivõistlusi ja tänavakorvpalli turniire.

Väljaku rajamisel ja varustuse soetamisel tuleb materjalide ja konstruktsioonide valikul lähtuda lisaks hinnale ka sellest kui suur on nende edaspidine hooldusvajadus ja kas nad on võistluste korraldamiseks sobilikud. Oluline on jälgida, et väljak oleks kasutajatele turvaline ja meeldiv kasutada ning sobiks ümbritsevasse keskkonda.

Tasuvus. Väljakute kavandamist peaks alustama eesmärkide selgest määratlemisest ja olemasoleva olukorra hindamisest. Oluline on, et plaaneeritav väljak parandaks ümbruskonna spordirajatiste kooslust nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt. Väljaku rajamiskulutused peaksid olema vastavuses selle hilisema kasutusaktiivsusega.

Integratsioon. Väljak peab visuaalselt sulanduma ümbritsevasse keskkonda. Samuti on mõistlik kaasata ümberkaudsed elanikud väljaku projekteerimisprotsessi, et vältida hilisemaid pretensioone ja vastuseisu. Ka võimalikud parklad, jalgteed ja juurdesõiduteed peavad olema läbimõeldult paigutatud ja moodustama nii väljaku kui ümbritseva keskkonnaga ühtse terviku.

Tsoneerimine. Korvpalli- ja tänavakorvpalliväljakud peaksid paiknema õppeasutuste ja elurajoonide läheduses. Nende suurus ei eelda nende paigutamist äärelinnadesse, kus puudub korralik infrastruktuur ja asustus. Ideaalseteks väljakute rajamiseks kohtadeks on kruntidevahelised jäätmaad ja vanade tühjana seisvate tööstushoonete krundid. Oluline on silmas pidada nii väljaku tähtsust linnaplaneeringus kui ka kohalikus infrastruktuuris.

Materjalid. Materjalide ja varustuse valikul tuleb lähtuda rajatise elueast ja hoolduskuludest.

Kasutatavad materjalid peaksid sobima ümbritsevasse keskkonda. Otstarbekas on kasutada materjale mida ei pea kaugelt kohale vedama. Kasutatavad materjalid peaksid olema ilmastikukindlad ja võimalikult väikese hooldusvajadusega.

Teenindusruumid. Spordiga tegelemisega kaasneb enamasti ka seltskondlik läbikäimine. Seetõttu tasub kaaluda ka teenindusruumide rajamise otstarbekust. Riietusruumi, pesuruumi ja kohviku olemasolu muudab väljaku kasutamise veelgi meeldivamaks. Kohvik soodustab ka väljaku külastatavust ja selle kasutamist puhkealana.

Lisaterritoorium. Otstarbekas on jätta väljaku ümbrusesse lisaruumi võimalike laienduste, täiendavate parkimiskohtade või abihoonete tarbeks. Ruumi peaks varuma ka võistluste ajal kasutatavate teisaldate rajatiste, nagu näiteks tualettruumide, tribüünide või müügipunktide paigutamiseks.

Infrastruktuur. Olemasolevat infrastruktuuri tuleks maksimaalselt ära kasutada, sest see muudab väljaku kasutajatele kergesti ligipääsetavaks ja vähendab väljaku rajamiskulusid. Kuna korvpalli- ja tänavakorvpalliväljakute kasutajatest moodustavad suure osa lapsed ja noored, tuleks väljak paigutada jalg- ja jalgrattateede ning ühistranspordipeatuste lähedusse. Väljakule tuleb tagada ka hooldusmasinate takistusteta juurdepääs.

Korvpalli ja tänavakorvpalli väljakute asukoha valik sõltub nende kasutajaskonnast (õpilased, harrastussportlased või sportlased) ja hulgast. Üksikud väljakud rajatakse kasutajaskonnale võimalikult lähedale. Väljakute kompleksid, mis suudavad teenindada suuremaid piirkondi võivad aga paikneda ka elamurajoonides eemal. Nooremale kasutajaskonnale mõeldud väljakud peaksid paiknema koolide läheduses. Tähelepanu tuleb pöörata jalg- ja jalgrattateede olemasolule väljaku läheduses, mis tagaksid noorte turvalise juurdepääsu väljakule.

Vältida tuleks väljakute paigutamist tiheda liiklusega ja mürarikaste teede või tänavate äärde. Samuti tuleb vältida väljaku paigutamist kohtadesse, kus väljaku kasutamisest tulenev lärm või selle õhtune valgustus ümbruskonna elanikes rahulolematust tekitab. Tutvuda tuleks ka ümbruskonna arenguplaanidega, ala detailplaneeringuga ja maakasutusega seonduvate dokumentidega.

Väljaku kasutajate hulka suurendab väljaku hea ligipääsetavus. Ainult autoomanikele ligipääsetavad väljakud ei ole soovitatavad. Väljaku paiknemine ühistranspordipeatuste läheduses hõlbustab võistkondade kohalesaatumist turniiride ajaks. Parkla puudumisel tuleb vajalik arv parkimiskohti väljaku juurde rajada, seega on mõttekas paigutada korvpalli ja tänavakorvpalli väljakud lisakulutuste vältimiseks juba olemasolevate parklate lähedusse.

Kuna head korvpalli ja tänavakorvpalli väljakud eeldavad külma kindlat alust, siis võimaldab väljaku rajamine juba olemasolevale hea kandevõimega ja külmumiskindlale aluspinnale kokku hoida väljaku konstruktsioonikihtide materjalile ja rajamisele (aluskihtidele) tehtavaid kulutusi. Pinnasetööde minimeerimiseks on otstarbekas valida väljaku ehitamiseks võimalikult tasane koht.

Väljaku kasutajate hulk suureneb kui paigutada ta teiste spordi ja puhkerajatiste lähedusse ja liita elurajooni roheline vööndiga.

Välisväljaku rajamine sisekorvpalli-halli juurde võimaldab suvisel ajal treeninguid läbi viia ka vabas õhus. Väliskorvpalli- või tänavakorvpalli-väljaku rajamine teiste spordirajatiste lähedusse, aitab nende halduskulusid kokku hoida ja pakkuda kasutajatele lisateenuseid, mis eraldi oleva väljaku haldajale sageli taskukohased ei ole. Selline lahendus hõlbustab ka võistluste korraldamist ja väljakute hoolduse organiseerimist.

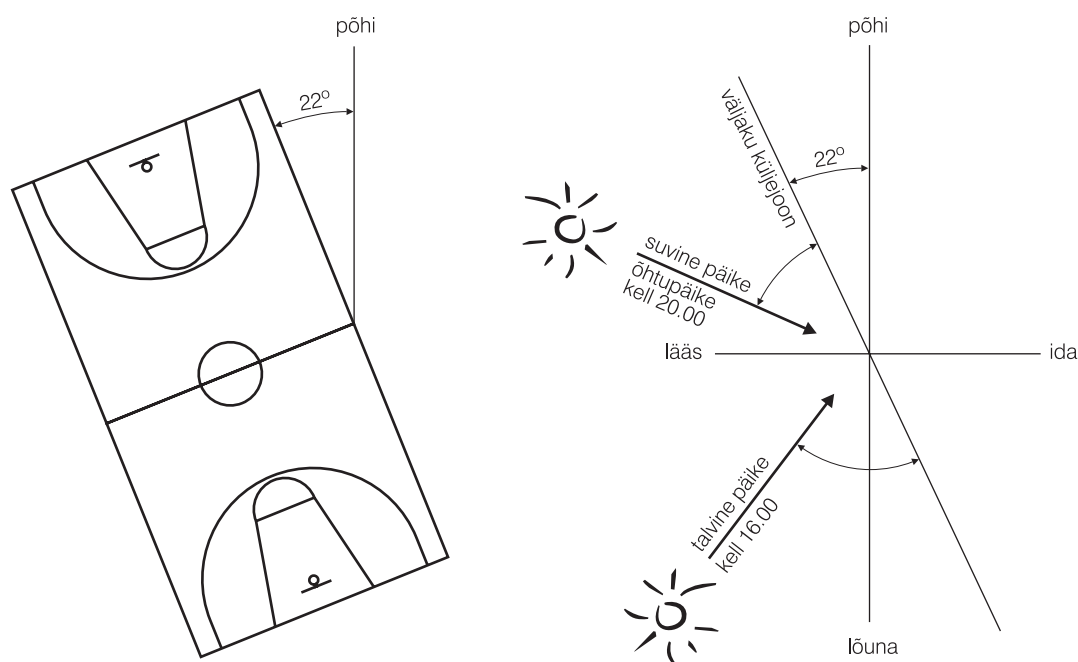
Väljak peab, olenemata selle kasutusotstarbest (kooli-, treening või võistlussport) olema selle kasutajatele ohutu (turvaline).

Korvpalli või tänavakorvpalli väljak peab olema takistustevaba, tasane ja kõva kattega. Väljaku piiridest väljapoole peab jääma vähemalt 2 meetri laiune sama pinnakatematerjaliga kaetud ja takistustevaba ala. Väljak peab olema täisnurkne. Võistluste ajal peaksid pealtvaatajate istekohad olema väljaku piirjoonte välisservadest vähemalt 5 meetri kaugusel.

Väljaku suuna valikul tuleks lähtuda sellest, et päike mängijaid ja pealtvaatajaid võimalikult vähe pimestaks. Seejuures tuleb arvesse võtta ka väljaku peamisi paigutatakse väljakud pikema teljega põhja - lõuna suunas, sest madal hommikune ja õhtune päike pimestab mängijaid kõige rohkem.

Kaaluda tasuks ka multifunktsionaalse väljaku rajamise otstarbekust. Sellise väljaku pinnakate peaks olema sobilik mitmete erinevate palli- ja sportmängude harrastamiseks. Väljaku pinnakate ja varustuse valikul tuleks eelistada materjale ja konstruktsioone, mille hooldusvajadus on väike.

Puuetega inimestele tuleb tagada takistusteta pääs väljakule ja liikumisvõimalused väljakul ja selle abihoonetes. Puuetega inimeste liikumisvõimalustega arvestamist puudutavad nõuded on määratletud Eesti projekteerimisnormide osas 13.2 ja nendega võib tutvuda Eesti Ehitusteabe kartoteegi kaardi ET-1 0107-0300 vahendusel. Mida varasemas järgus vastavaid nõudeid teadvustatakse, seda paremini õnnestub nende kaasamine. Puuetega inimestele liikumiseks sobiv keskkond hõlbustab ja muudab turvalisemaks ka laste,

Joonis 1 Väljaku asend ilmakaarte suhtes

vanurite ja ajutise liikumispuudega inimeste liikumise. Otstarbekas on vajadusel nõu küsida ka puuetega inimeste liitudelt.

Puuetega inimeste liikumisvõimaluste tagamisel välistingimustes on oluline:

- reserveerida puuetega inimestele väljaku läheduses piisavalt parkimiskohti ja need vastavalt tähistada
- jälgida, et jalgteed oleksid piisavalt laiad ka ratastooliga liikuja jaoks
- vältida suuri kõrguste vahesid
- kasutada treppide asemel kaldteid
- korralik ja ühtlane valgustus
- nägemispuudega inimeste orienteerumise hõlbustamine erinevate pinnakattematerjalide ja kontrastsete värvilahenduste abil
- libisemiskindlate pinnakattematerjalide kasutamine.

Ratastoolikorvpall on üks paraolümpiaaladest. Ratastoolikorvpalli mängitakse tavakorvpalliväljakul ja pisut kohaldatud tavakorvpalli reeglite järgi. Ratastoolikorvpall on üks väheseid mänge, millest võivad osa võtta ka raskemate füüsiliste puute või vigastustega inimesed, eeldusel

et nende käed funktsioneerivad 100%-liselt. Ratastoolikorvpalli mängitakse ka kolm kolme vastu, poole väiksemal väljakul, nagu tänavakorvpalligi.

Korvpalliväljak sobib tänu oma mõõtmetele suurepäraselt liuvälja rajamiseks. Tasub kaaluda ka liuvälja kasutusperioodi pikendava jahutusüsteemi paigaldamist väljaku pinnakattesse. Jahutusüsteemi kasutamisel tuleb jahutusseadmed paigutada väljaku läheduses asuvasse abihoonesse või lähedalasuva spordihoone ruumidesse.

Täismõõtmelise jäähokiväljaku saab rajada kolme kõrvutiasuva korvpalliväljaku territooriumile. Jäähokiväljak tuleb talvel ümbritseda vähemalt 1 meetri kõrguse kaitsebarjääriga. Liuvälja või jäähokiväljakuna kasutatav väljak on otstarbekas valgustada. Väljaku valgustamisest on lähemalt juttu valgustust käsitlevas peatükis.

Liuväljana kasutatava väljaku konstruktsiooniliste kihtide projekteerimisel tuleb nende jäätumiskindlusele kõrgendatud tähelepanu pöörata, et vältida pinnakatte kahjustumist külmakergete tagajärjel. Samuti peab jälgima, et juurdepääsuteed

võimaldaksid ka lumekoristus- ja jäähoidusmasinate takistusteta ligipääsu väljakule. Juhul kui väljaku juurde kuuluvad riietusruumid peaksid need olema soojad.

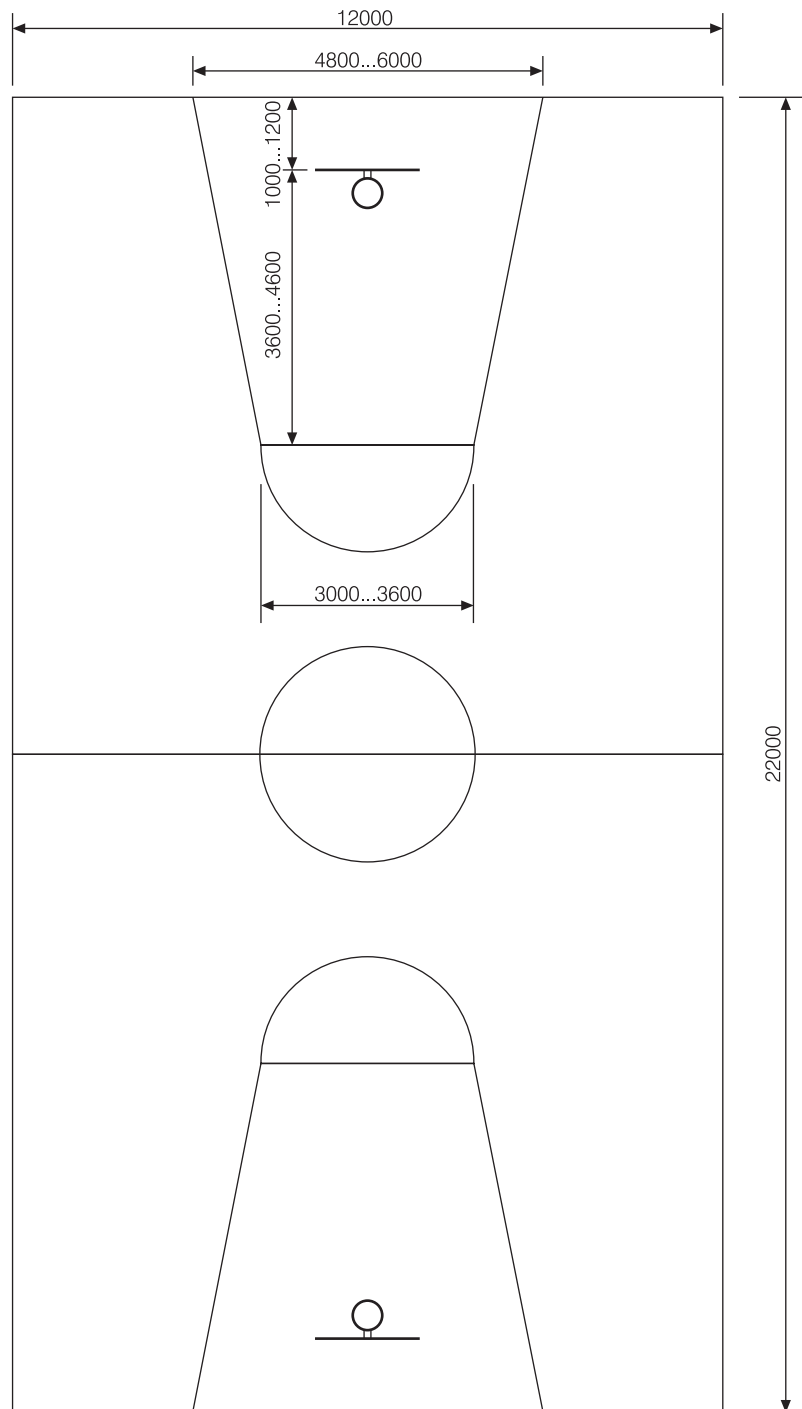
Väljaku läheduses peab olema piisavalt parkimisruumi väljaku kasutajate tarbeks. Oluline on mitte unustada ka jalgrataste parkimiseks vajalike võimaluste loomist ja puuetega inimeste parkimiskohti ning nende tähistamist. Parkimiskohti peab jätkuma ka väljaku hooldajatele ja vajadusel ka teenindusruumide personalile. Võistluste korraldamisel peab väljaku ümbruses leiduma piisavalt parkimisruumi pealtvaatajatele ja võistlejatele. Arvestada tuleb ka paari bussi parkimise vajadusega. Parklate kohta on võimalik lisainformatsiooni saada Eesti Ehitusteabe kartoteegi kaardilt ET-1 0315-0218, kus on ära toodud sellekohased projekteerimismõõdud.

Parkimiskohtade arv on seotud väljaku paiknemisega ühistranspordiliinide suhtes. Arvestada tuleb vähemalt ühe parkimiskohaga 4-8 inimese kohta. Juhul kui ümbruses on piisavalt olemasolevaid ühiskondlikke parklaid, ei ole väljaku juurde täiendavate parkimiskohtade loomine vajalik.

Minimaalsed väljaku mõõtmed on vastavalt korvpalli võistlusmäärustikule 26 m x 14 m, väljakut peab ümbritsema 1 - 2 m laiune samatüübilise pinnaga ala. Kooli- ja harrastusspordi tasandil võib korvpalli mängida ka 24 m x 13 m suurusel väljakul. Väljaku kohal peab olema vähemalt 5 meetrit vaba ruumi. Väljak peab olema märgistatud piirjoonte, keskjoone, vabaviskejoonte ja kolmepunkti-joontega. Tähistada tuleb ka keskring, vabaviskealad ja kolmesekundialad ehk karistusosalad. Kõik jooned peavad olema ühte värvi.

Minikorvpall on mõeldud alla 12 -aastastele lastele ja see baseerub tavakorvpallil. Tavakorvpalli ja minikorvpalli peamisteks erinevusteks on korvi kõrgus, väljaku suurus ja tavalisest väiksem pall. Ka mängu reeglid on pisut lihtsustatud. Minikorvpalli korvi kõrguseks on 2,06 m ja väljaku mõõtmed on 22 m x 12 m. Minikorvpalliväljakut saab kasutada ka harjutusväljakuna, sel juhul on soovitatav, et korvilaua kandekonstruktsioon võimaldaks korvi kõrgust vastavalt vajadusele reguleerida. Minikorvpalliväljakul ei ole vaja kolmepunkti-jooni märgistada. Minikorvpalli võib vajadusel mängida ka veelgi väiksemal, 20 x 11 meetrisel väljakul.

Harrastussportlaste ja treeningusportlaste poolt kasutatava väljaku mõõtmed peavad olema piirjoonte siseservadest mõõdetuna 28 m pikad ja 15 m laiad. Vastavalt korvpalli

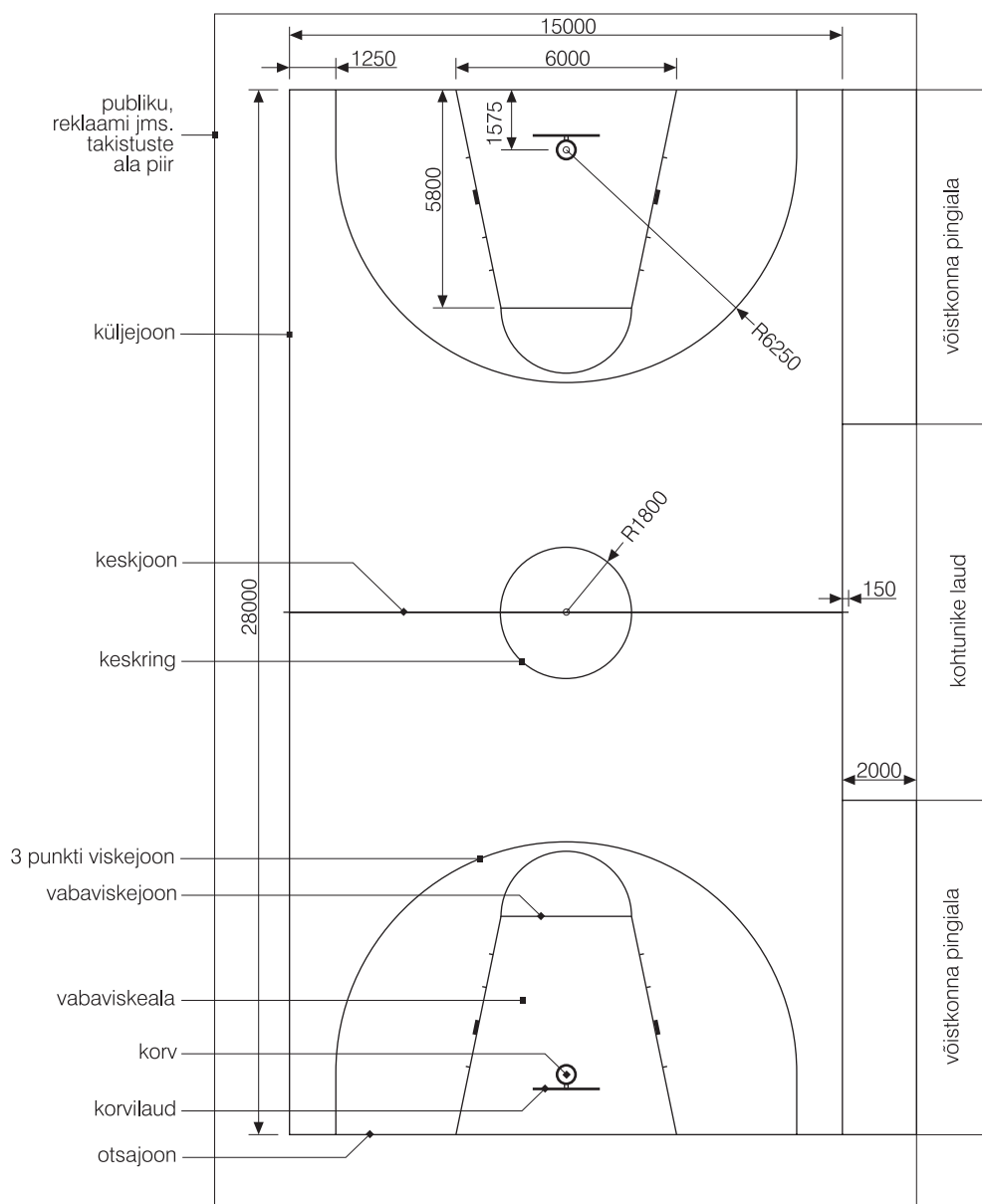
Joonis 2 Minikorvpalliväljak M 1:125

võistlusmäärustikule võib võistluste korraldamiseks kasutada ka väiksemaid 26 m x 14 m väljakuid. Joontega tuleb tähistada väljaku piirid, kolmesekundialad, vabaviskealad ja keskring. Märgistada tuleb ka vabaviskejooned, keskjoon ja kolmepunktialad. Jooned peavad olema 5 cm paksused ja soovitatavalt valget värvi. Väljaku kohale peab jääma 7 meetrit vaba ruumi. Väljaku korvilaua kohal võiks mängu ajal olla

ka mängukell ja 24 sekundi seade. Kasutada võiks survele järele andvaid korvirõngaid. Väljakut peab ümbritsema vähemalt 2 meetri laiune väljakuga samast materjalist takistustevaba ala. Väljak sobib ka väiksemate võistluste korraldamiseks.

Võistluste korraldamiseks peaksid korvpalliväljaku mõõdud olema väljaku piirjoonte siseservadest

mõõdetuna 28 m x 15 m. Väljaku kohale peab jääma 7 meetrit takistustevaba õhuruumi. Korvpalliväljaku äärde peab jääma 2 meetrit takistustevaba ruumi, kuhu peavad mahtuma ka võistkondade pingid. Võistkonna ja varumängijate pinkide/ toolide paigutus on kõigil FIBA tähtsamatel võistlustel kohustuslik ja soovitatav ka teistel võistlustel (vt joonis 3A).

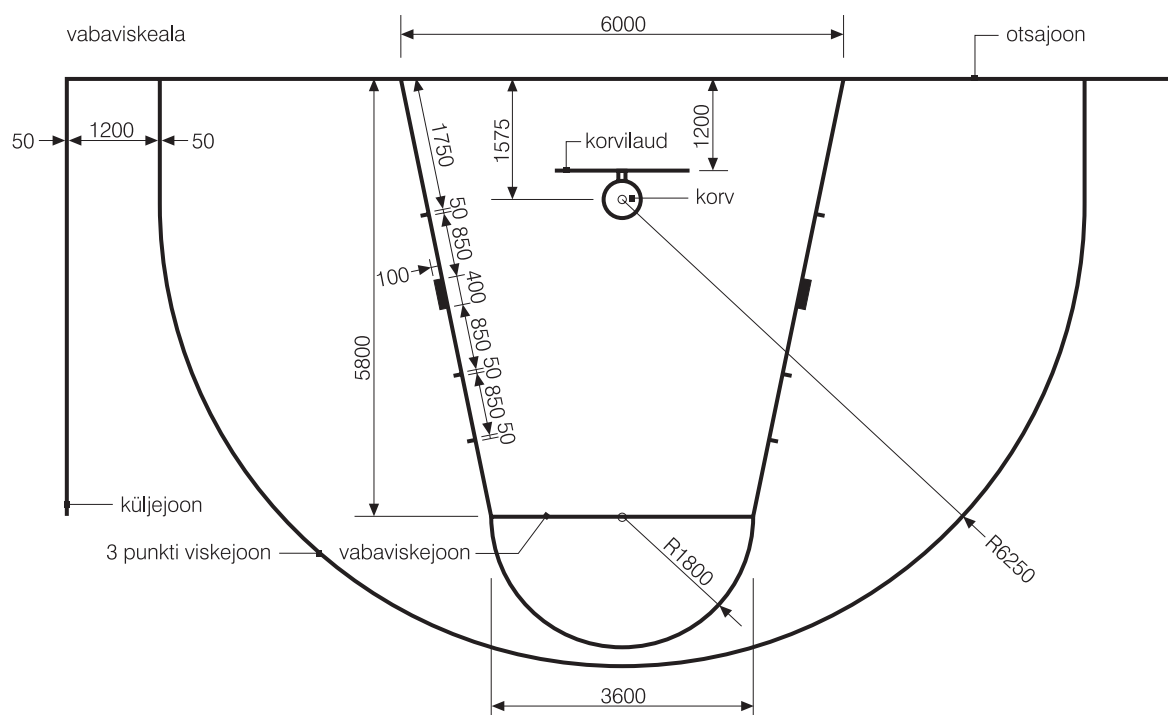

Joonis 3 A Korvpalliväljak M 1:200

Väljaku pinnakate peab olema puidust ja väljak märgistatud 5 cm laiuste joontega. Väljak peab olema piiratud välise, vähemalt 2 meetri laiuse kontrastset värvi alaga. Keskring ja kolmesekundialad peavad olema eelpoolmainitud kontrastset värvi. Korvilaud peab olema eelistatavalt olema

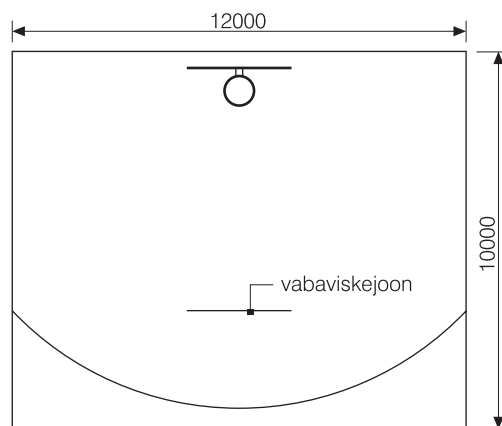
tugevdatud ohutust klaasist või muust läbipaistvast materjalist. Korvilaud ja korvilaua tugikonstruktsioon peaksid olema määrustekohaselt vooderdatud. Korvilaua tugikonstruktsioon peaks asuma väljaku otsajoonest vähemalt 2 meetri kaugusel. Kasutatav rõngas võiks olla vedruseadmega.

Mänguväljak peab olema varustatud kohtunike laua, võistkondade pinkide, mängutabloo, mängukella ja 24-sekundi seadmega, mille numbrid on mängukella omast teist värvi. Täpsem informatsioon nõutava tehno-varustuse kohta on ära toodud korvpalli võistlus-määrustikus. Võistluste ajal peab publik olema väljaku piirjoontest vähemalt 5 meetri kaugusel.

Joonis 3 B Korvpalliväljak M 1:100

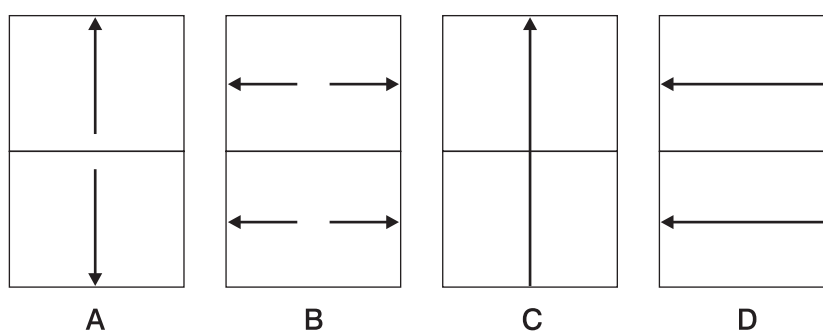
Tänavakorvpalli väljaku suurus on umbes poole väiksem tavakorvpalliväljakust. Otsajooned ja küljejooned märgistatakse olenevalt asukohast otstarbekaimal viisil. Väljakul tuleb tähistada ka rünnaku alustamise koht ehk 6,25 m joon, vabaviskejoon ja kolmepunktijoon. Väljaku võib märgistada ka identselt tavakorvpalliväljakule. Tänavakorvpalli võistluste korraldamiseks piisab 10 x 12 meetrisest väljakust. Korvirõngas võiks olla survele järele andev ja korvil peaks kindlasti olema võrk. Vajadusel võib kasutada ka metallkettidest võrku.

Joonis 4 Tänavakorvpalliväljak M 1:200

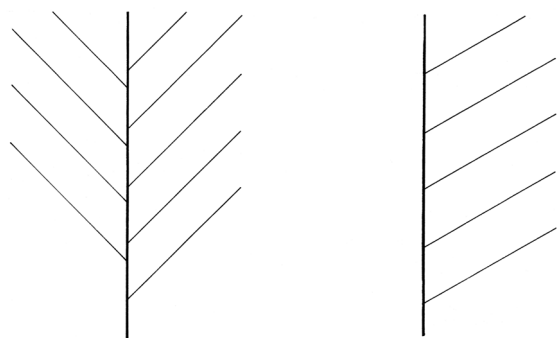
Enne korvpalli või tänavakorvpalli-väljaku ehitustöödega alustamist peaks olema täpne ülevaade sellest, milliseid materjale ja millistes kogustes selleks vaja läheb. Konstruksiooniliste kihtide paksuse ja drenaaži arvelt ei ole otstarbekas kokku hoida, sest see võib tulevikus kaasa tuua märkimisväärsed lisakulutusi külmakergetest või aluspinnase vajumisest tingitud kahjustuste parandamisel. Eelistada tuleks materjale, mille hoolduskulud on kõige madalamad. Lisaks eelarvele tuleb kindlasti koostada ka rajamise ajakava. Põhjalikumad juhised ehitustööde planeerimise ja organiseerimise kohta võib leida FIBA poolt välja antud ingliskeelsest väiksemate korvpallirajatiste käsiraamatust, mille täpsemad andmed on ära toodud kirjanduse loetelus.

Sademetevee kiire ärajuhtimine väljaku pinnalt ja ülelligsest pinnaseveest vabanemine aitab pikendada väljaku kasutusiga ja kasutusaega. Sademetevee ärajuhtimiseks kasutatakse kaldeid ja pinnaseveest vabanemiseks drenaažitorusid, renne ja kraave. Vesi juhitakse sadevetekanalisatsiooni või selle puudumisel imbkaevu. Väljaku kuivamine ei tohiks pärast vihmase duu liialt kaua aega võtta. Oluline on teada, et väljaku ümbrusest valguva vee kogumiseks mõeldud drenaažitorustik peab olema väljaku drenaažitorustikust eraldi ja paiknema viimatimainitust ja väljaku konstruktsioonilistest kihtidest allpool.

Joonis 6 Pinnavete ärajuhtimise võimalused:

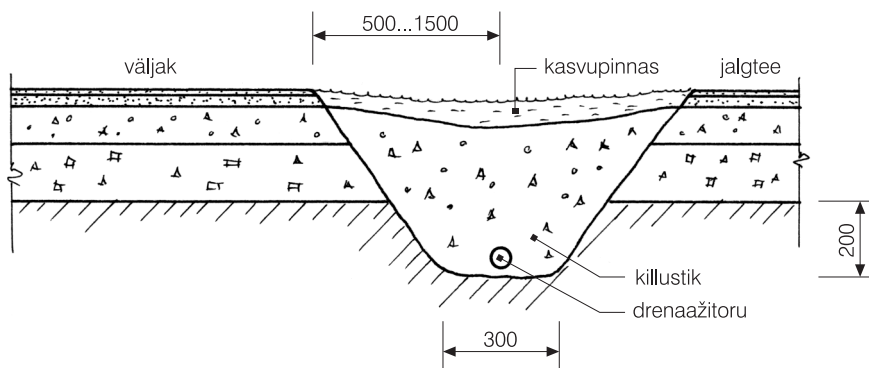
- A vesi juhitakse väljaku otstesse
- B vesi juhitakse väljaku külgedele
- C ühepoolse kaldega ühe otsa suunas
- D ühepoolse kaldega ühe külje suunas

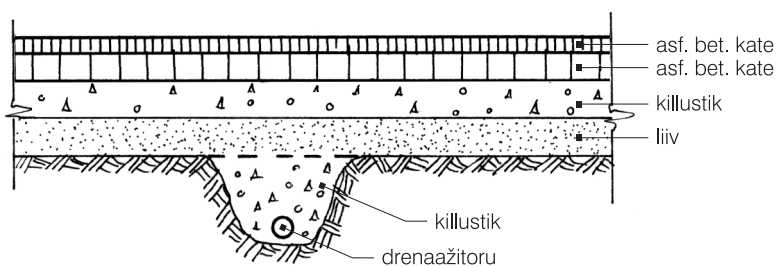
A kalasaba, kahepoolne kalle keskele

B ühepoolse kaldega drenaaž

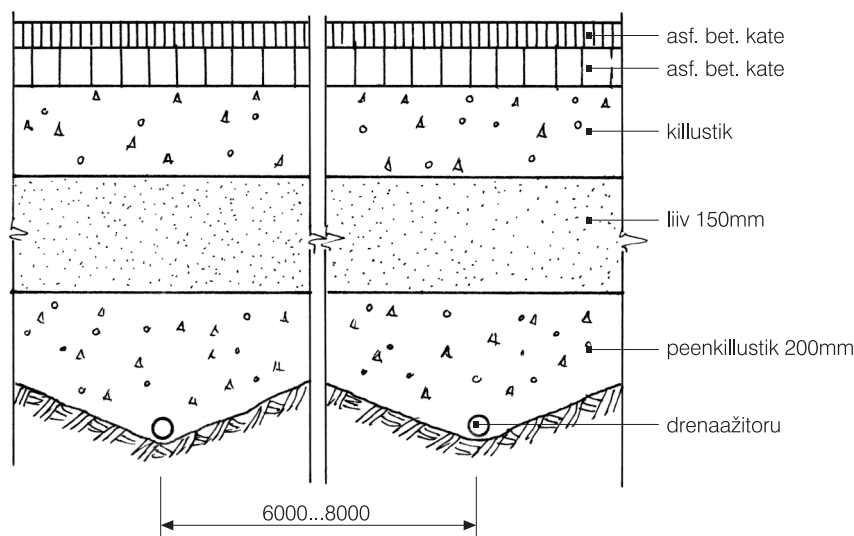
Joonis 6 A Väljaku drenaaž

Joonis 6 B Drenaažitoru väljaku servas

Joonis 6 C Drenaažitoru vett läbilaskva pinnakattega väljaku all

Joonis 6 D Drenaažisüsteemi lõige

Kalded on eriti olulised vee ärajuhtimisel vett mitte läbilaskva kattega (näiteks asfalt või osad sünteetilised katted) väljaku pinnalt.

Väljakule antakse 1%-line kalle juba aluspinnase tasandustööde käigus. Väljak võib olla kalde all kas ühes või mitmes suunas. Oluline on väljakult äravalgunud vesi eemale juhtida.

Drenaaž on eriti oluline liigniiskele aluspinnale rajatavate väljakute puhul ja võimaldab parandada pinnase kandevõimet. Mida suurema kalde all on drenaažitorud, seda kiiremini vesi ära voolab. Enamasti paigutatakse drenaažitorud väljaku servadesse, kuid eriti halva kandevõimega aluspinnase puhul tuleb nad paigutada ka väljaku alla. Sellisel juhul jääb torude vahele vastavalt vajadusele 6 – 8 meetrit. Otstarbekas on tellida eraldi drenaažiprojekt. Drenaažitorud tuleb ümbritseda külmumiskindla materjaliga, näiteks killustikuga või kruusaga, et vältida nende nihkeid pinnase külmumisel.

Drenaažikiht on üks väljaku konstruktsioonilistest kihtidest. Drenaažikiht kiirendab vee äraoolu väljaku pinnalt ja aluskihtidest, ning takistab pinnasevee jõudmist väljaku konstruktsioonilistesse kihtidesse. Drenaažikiht peaks olema külmumiskindel, vähemalt 150 mm paks ja selle materjalina kasutatakse enamasti liiva või peenkillustikku. Kasutatava materjali fraktsioon peaks olema 0,25 – 2 mm.

Kraavide abil on võimalik takistada ümbruskonna sademete- ja lumesulamisvee valgumist väljaku territooriumile. Kraave kasutatakse ka vee väljakust eemale juhtimiseks. Oluline on jälgida, et kraavid ei takistaks mängijate ja pealtvaatajate liikumist ega tekitaks ohtlikke olukordi. Kraavid sobivad suurepäraselt väljaku kaitsmiseks külgnevalt nõlvalt valguva vee eest.

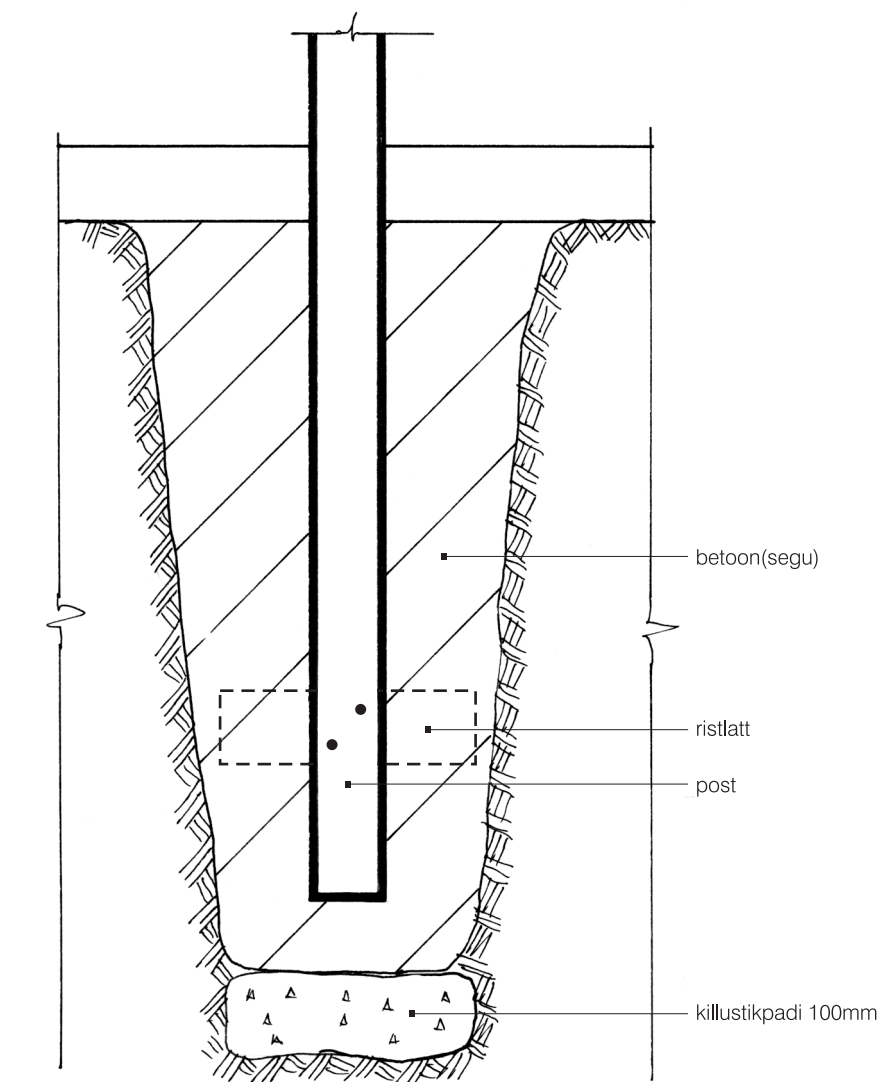
Rennid võimaldavad pinnavee kogumist ja kanalisatsioonikaevudesse juhtimist. Renne on eriti otstarbekas kasutada väljakupinnalt kallete abil ärajuhitava sademetevee kogumiseks. Renne saab kasutada ka mitme kõrvutiasuva väljaku vahel, kuna nad ei sega väljaku kasutajate liikumist.

Väljaku aluskihtide külmumiskindluse tagamine on eriti oluline asfalkattega ja sünteetilise kattega väljakute puhul, mille kandvaks kihiks on asfalt või betoon. Eelpoolmainitud pinnakattematerjalidele külmakergete tagajärjel tekkinud kahjustuste parandamine on üsna kallis ja keeruline.

Külmakergete vältimisele tuleb erilist tähelepanu pöörata ka siis kui väljakut talvel liuväljana kasutatakse, sest siis jäätub väljaku alune pind talvel tavalisest sügavamalt. Liuväljana kasutatava väljaku aluskihtide külmumiskindluse tagamiseks peab nende kogupaksus olema vähemalt üks meeter.

Väljaku konstruktsioonilistest kihtidest tagavad külmakindluse peamiselt vahekiht ja dreneažikiht. Väljaku külmumiskindluse tagamiseks peab vahekihi ja dreneažikihi kogupaksus olema piisav. Vahekihi ülesanne on jagada surve ühtlaselt aluspinnasele. Vahekihi maksimaalne ebataasus võib 4 meetrise rihtlatiga mõõtes olla 30 mm. Vahekihi lubatust suurem ebataasus muudab väljaku pinnakattematerjali omadustelt ebahütlaseks. Oluline on teada, et konstruktsiooniliste kihtide paksused on alati ära toodud tihendamisjärgselt.

Vahekihi materjalina kasutatakse liiva, sõelutud kruusa või killustikku. Materjal ei tohi olla üle 1% tolmujaid saviosakesi fraktsiooniga alla 0,002 mm. Kasutatava materjali maksimaalne fraktsioon ei tohi olla suurem kui 1/3 vahekihi paksusest. Vahekihis ei tohi olla üle 150 mm

Joonis 7 Korvilaua kandekonstruktsiooni ankurdamine

suuruseid kive. Vahekihi materjali ja selle fraktsiooni valikul lähtutakse sellest, kui suur peab olema kihi läbilaskvus. Näiteks 50% läbilaskvuse annab vahekihile 8–16 mm fraktsiooniga killustik.

Väljaku külmumiskindlate aluskihtide paksust on võimalik vähendada kandva kihi ja vahekihi vahele soojusisolatsioonikihi rajamise teel. Soojusisolatsioonikihi materjaliks sobib kergkruus või välitöödeks kasutatav penoplast. Kergkruus aitab vähendada ka väljaku konstruktsiooniliste kihtide kaalu ja seda võib kasutada ka dreneažikihi materjalina.

Külmakergetest tingitud nihete vältimiseks tuleb korvilaua

kandekonstruktsioon ankurdada kasmaapinna külmumispiirist sügavamale või ümbritseda ankur kas soojusisolatsiooni või piisava koguse külmumiskindla liiva või kruusaga. Pinnase külmumispiiriks on umbes 1,2 meetrit. Kandekonstruktsiooni ankur peaks ka külmumiskindla aluspinnase korral olema vähemalt 1 meetri sügavusel.

Pinnakatte valikul tuleb lisaks materjali maksumusele ja paigalduskuludele lähtuda ka väljaku hilisemast hooldusvajadusest. Oluline on teada, et rahvusvahelisi korvpallivõistlusi viiakse läbi ainult puitkattega väljakutel. Väljak ja seda

ümbritsev vähemalt 2 meetrine vaba-ala peavad olema samast materjalist. Mänguväljaku pinnakate tuleks valida vastavalt sellele, millisel tasemel sporti seal harrastatakse ja kas väljakut kasutatakse ka teiste spordialade tarbeks. Ei tohi unustada et mistahes pinnakatematerjalist väljak vajab korralikke aluskihte.

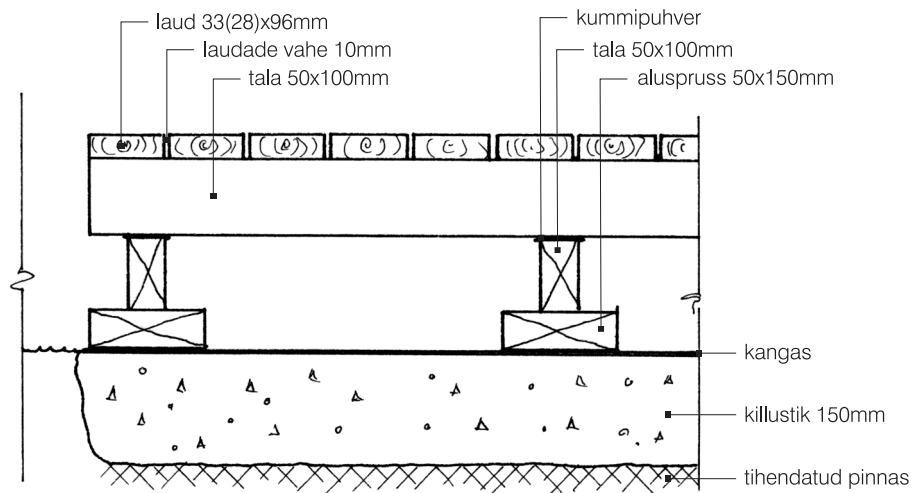
Korvpalliväljaku pinnakatte olulisimateks omadusteks on selle elastsus, löögijõu neelduvus, deformatsiooni suurus, libisemiskindlus (haakuvus), tasasus, pörkeomadused, värv, helisummutavus ja mürgiste ainete puudumine selle koostises. Eelpoolmainitud omadused muudavad väljaku kasutajasõbralikuks ja turvaliseks. Välikorvpalli- või tänavakorvpalliväljaku pinnakatematerjal peab lisaks eelpoolmainitud olema ka ilmastikukindel, taluma temperatuurikõikumisi ja ultraviolettkiirgust.

Puitkate rajatakse vähemalt 15 cm paksusele killustikalusele. Kasutatava killustiku fraktsioon peaks olema 16 – 32 mm. Talastik peaks olema vähemalt kahekordne. 50 x 150 mm alusprussid peab asetama lapiti tihendatud killustikaluse peale 500 – 600 mm vahedega. Nende peale peab serviti panema talad 50 x 100 mm vahega 500 mm ja nende peale risti veel needsamad talad vahega 500 mm. Talade vahele võib panna vetruvuse parandamiseks vilditükid või ühtlased õhukesed kummiplaadi tükid. Talad ja nende peal olev laudis peab olema püsipuidust. Laua sobiv paksus on 28 – 33 mm, laudade vahe mitte suurem kui 10 mm, kinnitatakse tala külge küljelt kuumtsingitud vintnaela või kruviga. Laua laius ei tohiks olla üle 100 mm. Nii on põranda laudosa kõrguseks ca 28 cm (vt. joonis 8A).

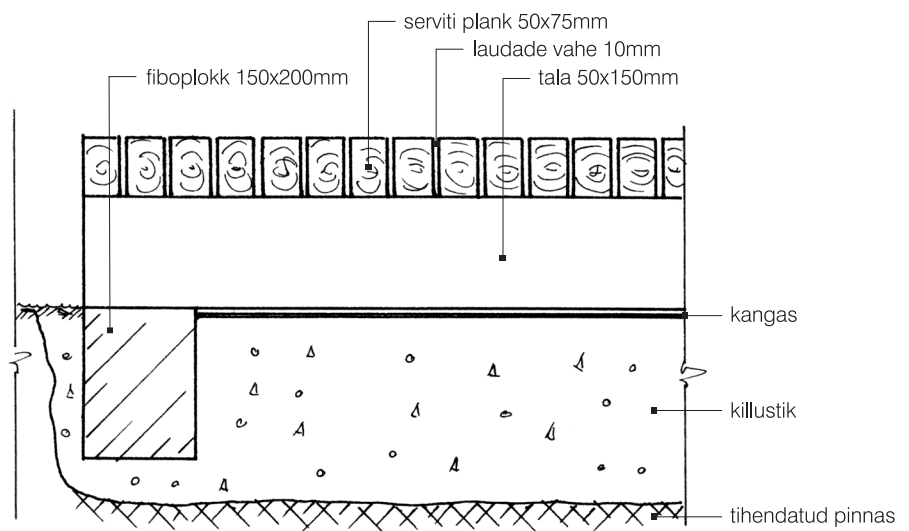
Teine võimalus on 50 x 150 mm talad panna kivist laotud või betoonpostide peale. Postide vahe reas võib olla 1,5 m ja ridade (talade) vahe 1 m. Talade peale pannakse serviti plangud 7,5 x 5 cm ca 1 cm vahedega. Naelte või kruvide jaoks puuritakse ca 2 cm sügavused süvendid, mis hiljem puitpunniga täidetakse (vt. joonis 8B).

Puitkate ehitamisel tuleb jälgida, et väljaku elastsuses ei toimuks laagide ja tugipostide kohal märgatavaid muutusi. Seetõttu on soovitatav

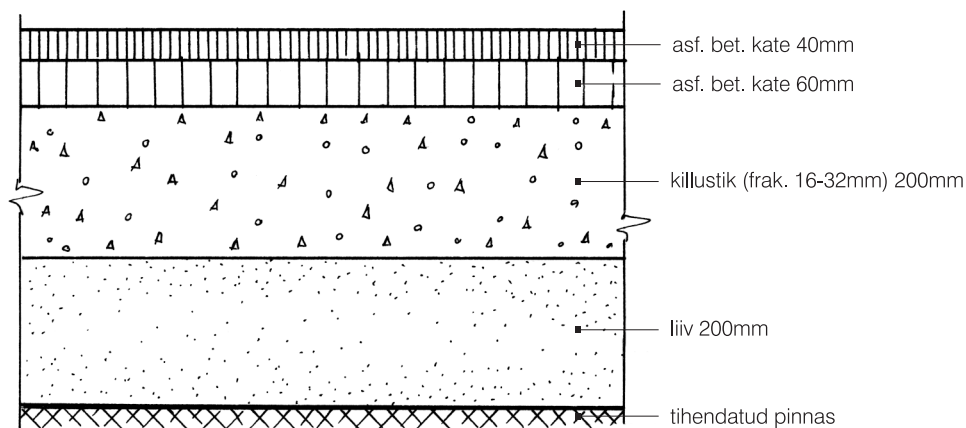
kandekonstruktsioonide ja laudkatte kokkupuutepunktide vahele panna igale poole elastset sünteetilist materjali. Umbrohtude tõrjeks on otstarbekas killustikaluse ja laudkatte vahele laotada vett läbilaskev filterkangas või perforeeritud must kile. Väljaku pikaajalise taga õhuvahetus maapinna ja pinnakatte vahel, ning korralikult rajatud kalded ja drenaaž. Vajalikud jooned kantakse väljaku pinnale veekindla värviga. Pinnakate peab enne peitsimist olema korralikult kuivanud.

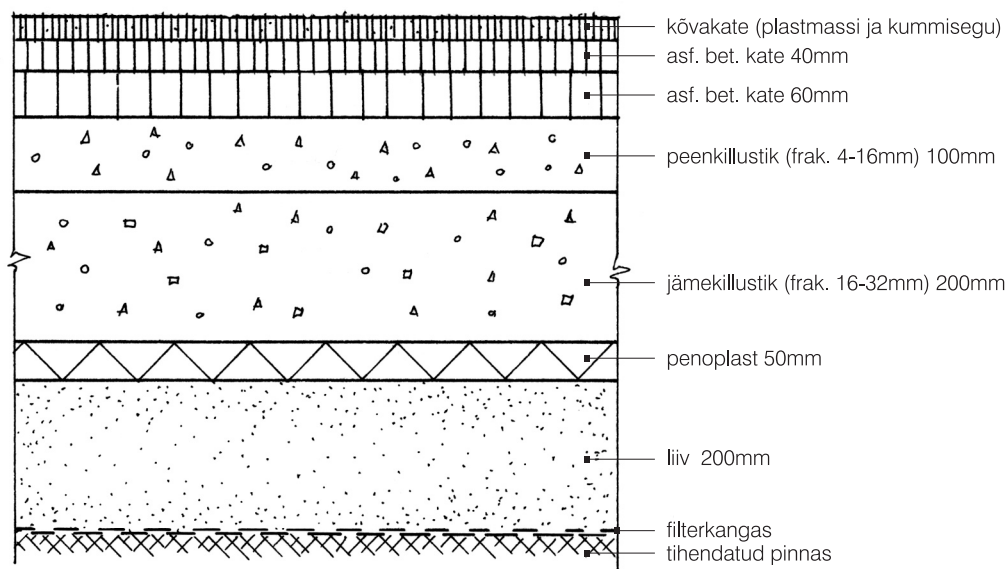
Joonis 8 A Puitkatttega väljaku lõige

Joonis 8 B Puitkatttega väljaku lõige

Joonis 9 Asfaltkattega väljaku lõige

Joonis 10 Kõvakattega väljaku lõige

Asfaltkattega korvpalli või tänavakorvpalli väljaku aluspind rajatakse kruusa- või killustiktee ehitamise printsiibil. Nõutava tasasuse saavutamiseks peab asfaltkate koosnema kahest kihist. Asfaldi asemel võib kasutada ka mustkatet, mis laseb veel väljaku pinnast läbi imbuda ja võimaldab seetõttu väljakul kiiremini kuivada. Asfaltkate kulutab kiiresti palle ja jalanõusid, seetõttu tasub kaaluda väljaku pinna ülevärvimist selleks otstarbeks sobivate värvidega või sünteetilise pinnakattematerjaliga, nagu näiteks kõvakatte või

moodulrestidega katmist. Ülevärvimine parandab lisaks eelpoolmainitud puudustele ka pinnakatte esteetilist väljanägemist. Jooned kantakse väljaku pinnale ilmastikukindla värviga. Ajutiste väljakute puhul on soovitatav kasutada näiteks kriidi ja vee segu või mõnda teist ajutist vahendit.

Plastrestidest moodulitest pinnakatte eelisteks teiste pinnakattete ees on tema kerge paigaldatavus, elastsus, suur

värviskaala ja hea veeläbilaskevõime. Plastrestidest kate muudab väljaku kasutamise meeldivaks ja turvaliseks, kuna vähendab liigeste koormust ja on libisemiskindel. Pinnakatte pörkeomadused on tänu moodulite spetsiaalsele disainile väga ühtlased ja materjal on heade helisummutavate omadustega. Plastrestid on suure kulumiskindlusega ja sobivad hästi nii ajutiste kui statsionaarsete väljakute pinnakattematerjaliks. Pinnakate koosneb teineteisega haakuvatest 10 - 12 mm paksustest 250 - 300 mm suurustest

neljakandilistest plastmassi ja kummi segust restidest, mida on kerge ümber paigutada ja mis ei võta ladustamisel palju ruumi. Vajalikud jooned on enamasti materjalile kantud juba tehases või müüja poolt. Soovi korral võib pinnakattematerjalile kanda ka näiteks logosid. Plastrestidest pinnakatte võib paigaldada asfaldile või filterkangaga kaetud kivituhale. Kate sobib hästi ka vanade asfaltväljakute värskendamiseks.

Kõvakatted on sünteetilised pinnakatted, mille sideainena kasutatakse plastmassi, kummi või bituumenit. Kõvakatete eeliseks asfaltkatte ees on suurem elastsus, parem heliisolatsioonivõime ja lai värvivalik.

Kõvakatted võivad olla nii vett läbilaskvad kui ka veekindlad. Vett läbi laskva kõvakatte aluskihid peavad olema samuti vett läbilaskvad. Veekindlast sünteetilisest materjalist pinnakattega väljakutelt juhitakse kogu vesi minema kallele abil.

Kõvakate paigaldatakse asfaldile või betoonpinnale. Oluline on et kõvakattega väljaku konstruktiivsed kihid oleksid külmumiskindlad. Kõvakatete paigaldamist teostavad enamasti spetsiaalfirmad.

Kandvate kihtide pinna siledusaste peab olema 4 m rihtlatiga mõõtes 6 mm ja kandva kihi pinnal ei tohi olla mõrasid ega fraktsioonimuutusi. Kandva kihi alla jääb 200 mm paksune 0-64 mm killustikust vahekiht ja 200mm paksune 0-8 mm fraktsiooniga liivast dreneažikiht.

Kõvakatteid kantakse parema elastsuse ja pörkeomaduste saavutamiseks väljakule mitme erineva kihina. Kihtide materjalina kasutatakse mitmesuguseid kumme ja plaste, ning sideainena polüuretaani. Pehmendatud kõvakatete vetruvust saab reguleerida elastse kihi materjali ja paksust varieerides.

Piirjooned peavad olema 5 cm laiused, hästi nähtavad ja ühte värvi, eelistatavalt valged.

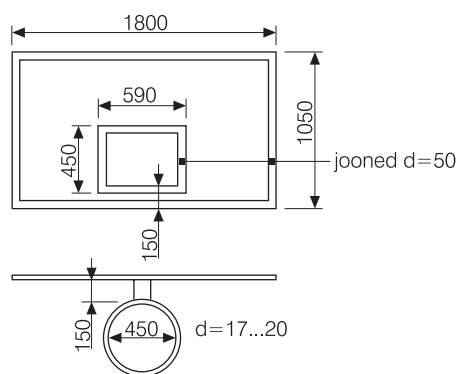
Tänavakorvpalliväljakutele võib jooned kanda käepäraste vahenditega ja nõutav on ainult rünnaku alustamise joone, vabaviskejoone ja kolmepunktijoone olemasolu. Korvpalliväljakutel tuleb jooned märgistada vastavalt korvpalli võistlusmäärustikus ära toodud juhistele. Osad tähistatavatest joontest asuvad ka väljaku külgjoontest osaliselt või täielikult väljaspool, nagu näiteks keskjoon, mis peab ulatuma 15 cm üle mõlema küljejoone ja võistkondade pingialasid piiravad vähemalt 2 meetri pikkused jooned. Kolmesekundialad ja keskring võivad olla värvitud, kuid peavad olema ühte värvi. Sama värvi tuleks sel juhul värvida ka väljakut ümbritsev 2 meetri laiune takistustevaba ala. Oluline on teada, et otsa- ja külgjooni ei arvata väljaku pinna sisse ja keskringi raadiust mõõdetakse seda piirava joone välisservast. Joonte märkimiseks kasutatavad vahendid valitakse vastavalt väljaku pinnakattematerjalile. Sünteetilistele pinnakattetele on jooned sageli juba tootja või paigaldaja poolt peale kantud või kaasa pandud.

Korvilaud peavad olenevalt väljaku kasutusotstarbest olema kas läbipaistvad või valged. Läbipaistvate materjalidena on kasutusel pleksi- klaas ehk akrüül ja tugevdatud klaas. Valgeks värvitakse mistahes mitteläbipaistvast materjalist, nagu näiteks veekindlast vineerist, alumiiniumist, terasest või plastmassist valmistatud korvilaud. Korvilaud peab olema valmistatud ühes tükis. Läbipaistva korvilaua jooned märgistatakse valge ja valge korvilaua jooned musta värviga. Korvilaua joonte laius on 50 mm. Täismõõdus korvilaua mõõtmed on 1800 x 1050 mm. Korvilaua alläär peaks olema

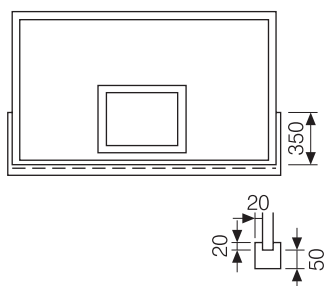
vähemalt võistluste ajal polsterdatud vältimaks pikemate mängijate vigastusi. Korvilaudade mõõtmed võivad olenevalt väljaku kasutusotstarbest (rahvusvahelised või kohaliku tähtsusega võistlused, kooli või treeningsport) olla ka väiksemad. Laialdaselt on kasutusel 1200 x 900 mm korvilaud. Standarditele vastavate korvpallilaudade võimalikud mõõtmed on ära toodud korvpallivarustuse funktsionaalsust ja ohutust käsitlevas eesti standardis EVS-EN 1270. Tiheda asustusega kohtades on otstarbekas kasutada helisummutavast materjalist korvilaudu.

Korvid koosnevad rõngastest ja võrkudest. Korvirõngad peavad olema 16 - 20 mm karastatud ümarterasest ja oranži värvi. Rõngaste alaservas peab olema 12 aasa võrgu kinnitamiseks. Oluline on rõngas kinnitada nii, et sellele mõjuv jõud ei kanduks üle korvilauale. Seega ei tohi rõnga kinnituskonstruktsioon otse korvilauaga ühendatud olla. Võrk peab olema valge ja valmistatud 4,5 mm läbimõõduga sünteetilisest või looduslikust materjalist nõõrist. Rõngad võivad olla ka survele järele andvad, vedrustusega.

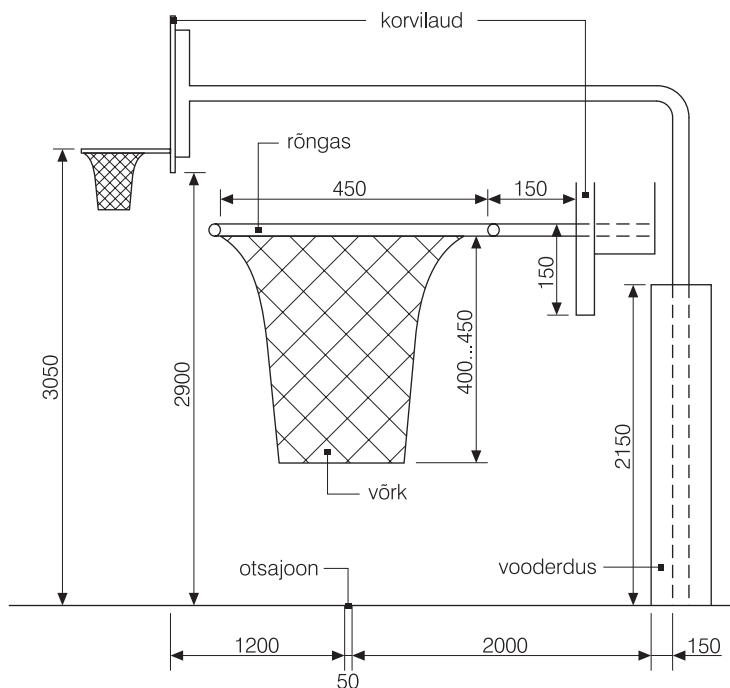
Korvilaud eestvaates

Korvilaua vooderdus

Korvilaua kandekonstruktsioon

Joonis 11 Korvpalliväljaku varustus M 1:50, M 1:25

Korvilaua

kandekonstruksioon peaks asuma otsajoone välisservast vähemalt 2 m kaugusel ja peab olema mängijatele kergesti märgatavaks muudetud ereda, tausta suhtes kontrastse, värvi abil. Kasutada võib ka väljakule lähemal asuvaid konstruksioone, kuid need ei ole mängijatele turvalised. Korvilaua kandekonstruksioon võib olla nii vabalt seisev, kokkupandav, seina külge kinnitav, hülssidega ja teisaldatav, pinnasesse ankurdatud või reguleeritava kõrgusega.

Korvilaua kandekonstruksioon tuleb liikumatult pinnasesse ankurdata ja selle alaosa peaks olema väljaku pinnast 215 cm kõrguseni üleni vooderdatud. Vooderdus peab olema vähemalt 10 cm paks. Vooderduse vajadus sõltub kandekonstruksiooni ja korvilaua tüübist. Vooderdus on kohustuslik ainult (suuremate) võistluste korraldamiseks kasutatavatel väljakutel. Korvpalliväljakute korvi kandekonstruksioonide pinnasesse ankurdamiseks kasutatakse enamasti betooni. Maapinnaga kokkupuutuv konstruksiooni osa peab olema ilmastikulindlast materjalist, nagu näiteks roostevabast terasest, galvaniseeritud metallist või püsipuidust.

Tehnovarustus koosneb mängukellast (ajamõõtjast) ja stopperist, mis peavad paiknema kõigile asjaosalistele nähtavas kohas ning juhtpuldiga 24-sekundi seadmest, mille tablood tuleb paigutada vastavalt võistlusmäärustikule. Lisaks peavad väljakul olema signaalseadmed ja numbritabloo, mis näitab mänguaega, mänguseisu (tulemust) ja jooksva perioodi numbrit. Väljakutel, kus võistlusi ei korraldata, võib tehnovarustust olla võistlusmäärustikus nõutavast vähem.

Tänavakorvpalli mängimiseks piisab ainult ühe korvilaua ja korvi olemasolust. Korvi, korvilaua ja korvilaua kandekonstruksiooni kohta kehtivad nõuded on üldjoontes samad mis korvpalliski. Kasutada võib ka kaarja ülaserava ja liigendatud alaservaga korvilaudu. Korvilaua joonte värv ei pea olema ainult must või valge, kuid nad peaksid olema ühte värvi. Võrgu materjalina võib kasutada ka metallkette, kuigi vahel on nad üsna ohtlikud. Keerulisi punktitaabloosid pole vaja.

Korvpallivarustuse funktsionaalsuse ja ohutuse kohta kehtivad nõuded on ära toodud Eesti standardis EVS-EN 1270:2000, millega saab tutvuda Eesti Standardiametis. Standardite rakendamine aitab tulevikus ebameeldivusi vältida. Standarditele vastav väljak on kasutajatele turvaline ja selle varustus vastab ühtlasi ka rahvusvahelistele nõuetele. Standarditega vastavuses olev korvpallivarustus peab olema tootja poolt vastavalt tähistatud ja tal on kaasas nii paigaldus, kasutus, säilitus kui ka hooldusjuhised.

Korvpallilauale ja kandekonstruksioonile tuleks kinnitada püsiv hoiatussilt.

- Varustust tuleb kasutada otstarbekohaselt (sihtotstarbeliselt)
- Korvpallilaua kandekonstruksiooni mitte ronimiseks kasutada
- Rõnga küljes mitte rippuda

Võistluste ajal ja ürituste puhul on otstarbekas ka tualettruumide ja muude teenuste asukohtade leidmist suunaviitade abil kergendada. Viitadel ja infotahvlitel tuleks tekstile eelistada sümbolite kasutamist, sest need on arusaadavad ka lastele ja välismaalastele. Väljaku leidmist kergendab vastavasisuliste suunaviitade paigutamine juurdepääsuteede ja ühistranspordipeatuste juurde. Kindlasti tuleb vastavate märkidega tähistada puuetega inimeste parkimiskohad ja neile kasutamiseks sobivad sanitaarruumid.

Väljaku 3 - 4 meetri kõrguse (võrk)piirdega ümbritsemine hoiab ära palli sattumise väljakust liiga kaugele ja sellest tingitud ohtlike situatsioonide tekkimise. Eriti oluline on taraga piirata väljaku otsad. Väljaku ümbritsemine piirdetaraga, mille väravad ööseks lukustatakse vähendab ka vandalismist tingitud kahjustusi. Tumerohelist värvi piire sulandub kõige paremini ümbritsevasse keskkonda.

Abiruumide ja abirajatiste vormi ja materjali valikul tuleks lisaks odavusele, otstarbekusele ja kergestihooldatavusele silmas pidada ka seda, et rajatised sulanduksid ümbritsevasse keskkonda. Abiruumid võivad asuda lähedal-asuvas spordirajatises, olla tribüünidega ühildatud või eraldiseisvas abihoones. Regulaarset hooldusautoga ligipääsu vajavad rajatised peaksid olema sissesõiduteele võimalikult lähedal. Talvel liuväljana kasutatavate väljakute abiruumid peaksid olema soojustatud.

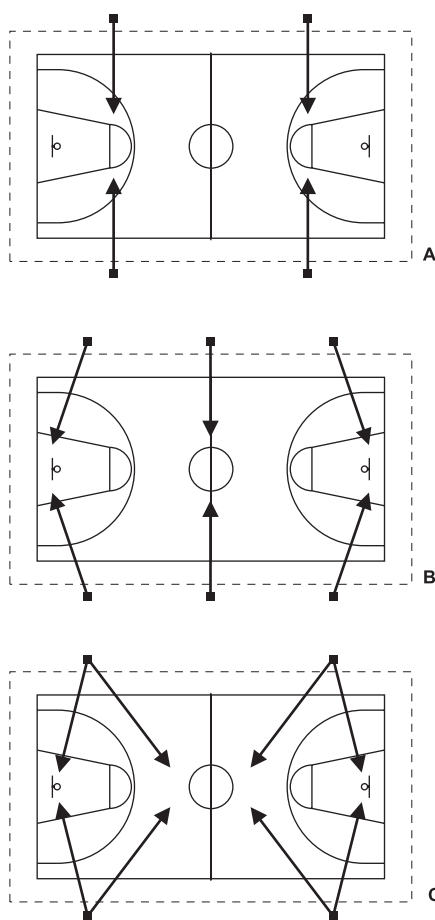
Publiku jaoks mõeldud abirajatised on sageli vajalikud ainult võistluste ajal ja võiksid seetõttu olla teisaldatavad. Võistluste publik vajab sanitaarruume, istepinke või tribüüne, parklaid ja toitlustuskohti. Võistlejatele, tervisesportlaste ja väljaku hooldajate poolt kasutatavad abiruumid peaksid olema statsionaarsed. Hädapärasemate vajaduste rahuldamiseks piisab sageli ka leidlikest ja askeetlikest lahendustest, näiteks võib riietusruumi funktsiooni vajadusel täita väljakuäärne pink või tara külge kinnitatud konksud. Võistluste ajal peaks olema võimalik võistlejatele mõeldud alad publiku omadest eraldada. Personali- ja teenindusruumide projekteerimisel võib aluseks võtta Eesti projekteerimisnormide (EPN) osa 14.1 „Ruumide ja nende osade mõõtmetele esitatavad üldnõuded”, mis on avaldatud Eesti Ehitusteabe Keskuse kartoteegis kaardikoodiga ET-1 0106-0175.

Valgustus võimaldab nii mängijatel kui ka pealtvaatajatel korrektselt hinnata esemete kuju, värvi, kaugust ja liikumissuunda. Oluline on, et väljaku valgustus oleks piisav, ühtlane ja ei segaks mängijaid, kohtunikke ega pealtvaatajaid. Valgustus pikendab väljaku õhtust kasutusaega ja muudab väljaku kasutamise meeldivamaks ja mugavamaks. Oluline on lisaks valgusallika valgusviiljakusele pöörata tähelepanu ka valgusallika heale värviedastusvõimele ja selle valguse meeldivale värvitoonile.

Valgustusele tehtavad kulutused jagunevad kolmeks: riistvara maksumus, paigalduskulud ja hoolduskulud. Riistvara hulka kuuluvad valgustid, lambid ja valgustimastid (postid). Hoolduskulud aitab vähendada valgustite kerge ligipääsetavus ja lampide pikk tööiga.

Otstarbekas on kasutada kõrge valgusviiljakusega valgusallikaid ja aegreleesid või hämaralüliteid valgustite sisselülitamiseks. Kaaluda võib ka liikumisdetektorit kasutamist, kuid sel juhul peab liikumise lõppemise ja valgusti väljalülitumise vaheline aeg olema küllaltki pikk. Väljaku valgustustihedust peaks olema võimalik nii võistlus- kui tervisespordiks kasutataval väljakul vastavalt kasutusotstarbele reguleerida.

Valgustid tuleb paigutada nii, et nad ei pimestaks mängijaid ega kohtunikke. Tuleb tagada, et nii mängijad kui ka pealtvaatajad näeksid palli olenemata sellest kui kõrgel ta parasjagu asub. Tähelepanu tuleb pöörata ka sellele, et korv ja selle ümbrus oleksid

Joonis 12 Korvpalliväljaku valgustamise võimalused:

- A** Nelja prožektoriga (1000W MT), valgustustihedus 303 luksit
- B** Kuue prožektoriga (400W MT), valgustustihedus 174 luksit
- C** Kaheksa prožektoriga (250W MT), valgustustihedus 136 luksit

piisavalt valgustatud. Üleminek väljaku ja seda ümbritsevate alade valgustasemete vahel ei tohi olla liiga järsk.

Valgustuse projekteerimine ja rajamine peab olema vastavuses Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja normatiividega. Korvpalliväljakute valgustusele on seatud kindlad nõudmised, mis on ära toodud Eesti Standardiameti standardis EVS-EN 12193. Eelpoolmainitud standard määrab kindlaks korvpalliväljakute valgustustiheduse, väljaku valgustuse ühtluse, kasutatavate valgusallikate värviedastusomaduste ja valgusti nähtavate pindade heleduse kohta kehtivad miinimumnõuded.

Väliskorvpalliväljaku valgustustihedus sõltub väljaku kasutusotstarbest. Rahvusvaheliste või riikliku tähtsusega võistluste korraldamiseks kasutatava väljaku ja vaba-ala pinna valgustustihedus peab olema vähemalt 500 luksit, siseriiklike võistluste korraldamiseks ja treeninguteks kasutatava väljaku puhul peab vastav valgustustihedus olema vähemalt 200 luksit ja tervisespordi ja koolispordi harrastamiseks kasutatava väljaku pinna valgustustihedus peab olema vähemalt 75 luksit. Väljaku valgustustihedus võib alati olla eelpooltoodud normidest suurem. Valgusarvutuste tegemisel tuleb arvestada valgusallikate amortisatsioonist ja valgustite määrdumisest tingitud 25% valguskaoga. Väljaku valgustustiheduse vastavust normidele on võimalik pärast väljaku valmimist spetsiaalse seadme abil kontrollida.

Kasutatavad valgustid peaksid olema energiasäästlikud, kõrge valgusviiljakuse ja korraliku optikaga. Valgustid peaksid olema ilmastikukindlad ja suutma kaitsta

valgusallikat ka võimalike pallitabamuste korral. Valgustid peavad asuma väljaku kohale jäävast nõutavast takistustevabast ruumist väljapool või kõrgemal.

Kõige paremini sobivad väljakute valgustamiseks oma pika tööea, suure valgusviljakuse ja heade värviedastusomaduste tõttu metallhalogeniidlampid. Kasutada võib ka parandatud värviedastusomadustega elavhõbedalampe.

Kasutatava valgusallika värviedastusomadused peavad võimaldama erinevaid värvi toone selgelt teineteisest eristada, lubatud on nende mõningane moonutamine. Soovitatav on kasutada valgusallikaid, mille värviedastusindeks (Ra) oleks vähemalt 65 ja mille värvustemperatuur jääks 4000 – 6000 kelvini (K) vahele. Eriti olulised on valgusallikate värviedastusomadused ja värvustemperatuur teleülekannete tegemisel.

Tuleks jälgida, et väljaku valgustus ei segaks väljakut ümbritsevate alade elanikke ega pimestaks mööduvate autode juhte. Niinime-tatud valgusreostust aitab ära hoida suunatud valgusvooga valgustite kasutamine. Tarbetute valguskadude vältimine võimaldab vähendada ka valgustusele tehtavaid kulusi. Valgustid ei tohi olla korvile lähemal kui 6 meetrit, et nad ei pimestaks korvi all olevaid mängijaid. Otstarbekas on kasutada maakaableid.

Väljakute hooldamine

Korralikult rajatud ja drenažeeritud tehiskattega või püsipuidust väljakud on peaaegu hooldusvabad ja nende eluiga on küllaltki pikk. Arvestada tuleks hooldustööde mahu suurenemisega väljaku vananedes, materjalide ja seadmete kulumise tõttu. Väljaku hooldus seisneb enamasti väljaku esialgse seisukorra taastamises. Otstarbekam oleks aga püüelda väljaku täiustamise poole, vahetades võimalusel purunenud osad senisest vastupidavamate vastu või kasutades joonte märgistamiseks uut ja kulumiskindlamat värvi jne. Pole mõttekas oodata, kuni midagi puruneb, vaid kulunud osad juba veidi varem välja vahetada. Selline lähenemine võimaldab ära hoida ka suure hulga ootamatute ja kiireloomuliste kulutuste kuhjumist ning väljaku ajutist kasutus- kõlmatuks muutumist. Mängijate turvalisuse ja väljaku toimivuse tagamiseks tuleb kulumisest või vandalismist tingitud kahjustused võimalikult ruttu parandada.

Väljaku ja selle ümbruse korrastamiseks on vaja kastmisvoolikut, lehereha, raudreha ja laia harja. Väljakute prügist ja lehtedest puhastamist kiirendab selleks otstarbekaks mõeldud imur või puhur. Asfalt- ja kõvakattega väljakute pinna kuivamise kiirendamiseks ja võimalikest vihmadeelõikudest vabanemiseks peaks nende väljakute varustusse kuuluma ka veelükkamise liist. Puitkatttega väljaku põhjalikumaks hooldamiseks on vaja lihvimismasinat ja parandustöödeks puutööriistu.

Aeg-ajalt tuleks väljakut voolikuga pesta. Kõik purunenud detailid tuleks koheselt välja vahetada, sest need võivad tekitada ohtlikke olukordi. Raskestieemaldatavad plekid tuleb selleks sobivate vahendite abil eemaldada. Kord aastas tuleks kontrollida piirjoonte ja teiste värvipindade seisukorda ja neid vajadusel värskendada.

Süntheetiliste pinnakatete hooldamisel tuleb kindlasti jälgida tootja sellekohaseid juhiseid. Puitkatttega väljakute pinda oleks aga soovitatav kord aastas lihvida ja puidukaitsevahendiga töödelda. Valgustite lampe tuleb vastavalt vajadusele vahetada ja valgustikorpusi regulaarselt puhastada, et säilitada väljaku vajalikku valgustus-tihedust. Hooldada tuleb ka võimalikke abihooned ja tarasid.

Korvpalliväljakute kasutamisel liuvälja või jäähokiväljakuna tuleb neid ka vastavalt hooldada. Hooldusvahenditest läheb vaja lumesahka ja jäähooldusseadmeid. Soovitatav on ka veevõtukohta olemasolu. Liuvälja või jäähokiväljakut ei tohi rajada väljakule mille konstruktiivsete kihtide paksuse ei suuda ära hoida külmakergete tekkimist.

Asfaltkattega korvpalliväljaku rajamise orienteeruv maksumus

		Kogus	Ühik	Hind	Kokku
1	Ekskavaatoritöö	40	h	250	10000
2	Pinnasetihendaja rent	6	ööpäev	150	900
3	Killustik (Ø 16-32) h=20cm Paigaldamine	265	t	60	15900
		120	h	25	3000
4	Killustik (Ø 4-16) h=10cm Paigaldamine	132	t	60	7920
		60	h	25	1500
5	Asfalt h= 10cm ja paigaldamine	510	m ²	200	102000
6	Metallpostide paigaldus	2	tk	2500	5000
				Kokku:	146220

Lisanduvad riigimaksud ja käibemaks

Korvpalliväljaku torudrenaaži rajamise orienteeruv maksumus

		Kogus	Ühik	Hind	Kokku
1	Ekskavaatoritöö	20	h	250	5000
2	Killustik (Ø 6-32) h>15cm Paigaldamine	200	t	60	12000
		175	h	25	4375
3	Filterkangas Paigaldamine	510	m ²	12	6120
		45	h	25	1125
4	Drenaaži toru Ø 100 Paigaldamine	115	jm	36	4140
		20	h	25	500
				Kokku:	33260

Lisanduvad riigimaksud ja käibemaks

Püsipuidust kattega korvpalliväljaku rajamise orienteeruv maksumus

		Kogus	Ühik	Hind	Kokku
1	Ekskavaatoritöö	40	h	250	10000
2	Pinnasetihendaja rent	6	ööpäev	150	900
3	Killustik (Ø 4-10) h>25cm Paigaldamine	330	t	60	19800
		170	h	25	4250
4	Filterkangas Paigaldamine	510	m ²	12	6120
		40	h	25	1000
5	Fibo-plokk 150x200 Paigaldamine	1080	tk	15	16200
		240	h	25	6000
6	Naelad, kruvid				2000
7	Püsipuidust laud 50x75 Paigaldamine	8500	jm	15	127500
		400	h	25	10000
8	Püsipuidust pruss 50x150 Paigaldamine	527	jm	32	16864
		50	h	25	1250
9	Lihvmasina rent	7	ööpäev	150	1050
10	Metallpostide paigaldus	2	tk	2500	5000
				Kokku:	227934

Lisanduvad riigimaksud ja käibemaks

Seadusandlus

- Spordiseadus, Riigi Teataja (RT I 2002,53,336)
- Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetuseks eraldatud vahendite jaotamise kord, Riigi teataja (RTL, 02.02.2001, 13, 168)
- Kultuuriministri 10. jaanuari 2001. a määruse nr 1 „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetuseks eraldatud vahendite jaotamise kord” muutmise, Riigi teataja (RTL, 25.0.2002, 15, 205)

Normdokumendid

Eesti Ehitusteabe Kartoteek

- ET-1 0106-0175 Ruumide ja nende osade mõõtmetele esitatavad üldnõuded. EPN 14.1 (eelnõu) (veebuar 1997)
- ET-1 0107-0300 Nõuded puuetega inimeste liikumisvõimaluste arvestamiseks detailplaneeringutes ja üldkasutatavates ehitistes (hoonetes ja rajatistes) ning nende projektides. EPN 13.2 (august 1999)
- ET-1 0113-0107 Geotehniline projekteerimine. Osa 1. Üldeeskirjad EPN - ENV 7.1 (Eelnõu) (november 1995)
- ET-1 0113-0170 Geotehniline projekteerimine. Osa 1. Üldeeskirjad. Peatükid 4, 5, 7 ja 9 EPN - ENV 7.1 (Eelnõu) (detsember 1996)
- ET-1 0113-0388 Geotehnilise projekteerimise välikatsed. EPN 7.3 (september 2001)
- ET-1 0207-0068 Hea ehitustava (detsember 1994)
- ET-1 0210-0106 Ehitusgeoloogiliste ja -geodeetiliste uurimistööde tegemise kord (november 1995)
- ET-1 0315-0218 Linnatänavad. Osa 7. Väljakud. Parklad. Terminaalid EPN 17 (Eelnõu) (detsember 1997)

ETF kartoteegi juhenditeatmik

- RT 89-10556-et Õuede põhja- ja kattekonstruktsioonid
- RT 89-10620-et Haljasalade mullatööd.
- RT 89-10638-et Õuealade katendid.
- RT 89-10639-et Õuealade haljastustööd

Eesti standardid

- Light and lighting. Sports lighting, Eesti Standard EVA-EN 12193
- Spordiväljakuvarustus. Korvpallivarustus. Funktsionaalsed ja ohutusnõuded, katsemeetodid, Eesti Standard EVS-EN 1270

Teised trükised

- DIN 18035, osad 3, 4, 6 ja 7 – drenaaž, murud, kunstmurud
- DIN 67526 – spordiväljakute valgustamine
- Guide to basketball facilities for high level competitions, FIBA Basketball Promotion Study Centre and Research Department, Naples 1997
- Guide to small basketball facilities, FIBA Basketball Promotion Study Centre and Research Department, Naples 1998
- Korvpalli võistlusmäärused, Eesti Korvpalliliit, Tallinn 2000
- MaaRYL 2000 Pinnasetööd ja alustarandid, Eesti Ehitusteabe Fond, Tallinn 1997
- Planning Principles for Sportgrounds/Stadia, International Association for sports and leisure facilities, Köln 1993
- Sportplatzbau und Unterhaltung. Frankfurt, Deutscher Fussball Bund e.v., 1989
- Urheilulaitokset, Suomen Rakennusinsinöörin Liitto r.y., Forssa 1980
- Urheilukenttien suunnittelu- ja rakentamisopas, Opetusministeriö, Tampere 2002

Korvpall. Tänavakorvpall

Korvpall on üks populaarsemaid ja vaadatavamaid spordialasid tänu meeskonnatööst tulenevatele väärtushinnangutele, emotsionaalsusele ja heale organiseerituse tasemele.

Tänavakorvpalli eelisteks tavakorvpalli ees on lihtsamad väljakud, väiksemad võistkonnad mis võimaldavad mängijail aktiivsemalt mängus osaleda ja selle harrastamise odavus.

Võistluskorvpalli mängitakse enamasti sisehallides. Avalikud korvpalli- ja tänavakorvpalliväljakud laiendavad ala harrastajate hulka ja on heaks taimelavaks tulevastele profisportlastele. Välisväljakud parandavad laste ja täiskasvanute kehakultuuri ja spordiga tegelemise võimalusi, kutsuvad viibima õues, on kokkusaamise kohaks, ning seal on võimalus läbi viia ka koolide kehalise kasvatus tunde, erinevaid spordivõistlusi ja tänavakorvpalli turniire.

Käesolev kogumik sisaldab vajalikku oskusteavet korvpalliväljakute asukoha valiku, rajamise, varustuse, valgustuse ja hooldamise kohta. Loodetavasti saab see korvpalliharrastaja ja –arendaja abimeheks nii linnas, vallas, alevis ja külas kui ka koolis ja spordiklubis.

